

Om Kaafrabi og Turnipsdyrkning.

(Af H. S. Maschman).

Det er ingen Tvivl underkastet, skal Landbruget fremmes, maa Landmanden besitte sig paa Rodfrugters Dyrkning til Føde for sine Kreaturer ved Siden af Høet og Halmen. Man vil lettelig indse Fordelen heraf, naar man overveier, at det Hø, man avler paa 14 Maal, giver ikke mere Næring for Kreaturer end den Mængde Kaafrabi (Rotabaga) man kan avle paa 4 Maal eller Turnips paa 4½ Maal eller Potetes paa 6 Maal.

Saaledes er det ikke at undres over, at andre Nationer sætte saa megen Pris paa Rodvæxternes Dyrkning til Kreaturføde. — Men dette er ikke den eneste Fordel, man erholder ved Rodvæxternes Dyrkning. Da Planterne af Rodvæxter for at trives ideoelig maa holdes rene for Ugræs, saa tjener denne Rensning af Jorden som halv Brak, hvorved skadelige Væxter bortskaffes for den tilkommende Sæd. At man hidintil har frygtet for Dyrkning af Rodvæxter, er en Følge af, at den hidtil brugelige Maade, man har gaaet frem paa med Rotabaga, fordrer megen Arbeidskraft og derved bliver kostbar. — For Kaafrabi er den brugelige Maade, at man udsaar Frøet paa et særskilt Stykke Jord. Saa snart Jorden er bekvem dertil, og naar Planterne ere begyndt at vokse, plantes de paa et andet Stykke Jord i Rader i 18 Tommers Afstand og 20—24 Tom. mellem hver Rad. Men træffer efter Plantningen meget tørt Veir, hender det ikke sjelden, at den største Del Planter dør bort, saafremt de ikke hyppig vandres. Nogle optrække Jorden i Rygge eller Drils og plante paa Ryggene. Men her er Faren end større for, at Planterne lide af Tørke.

Dette har bevæget mig til at prøve en anden Maade, som har lykkedes særdeles vel, og koster neppe saameget som Potetesdyrkning, naar Sædfrøet tages i Beregning. Min nu brugelige Maade er følgende:

Man bearbejder Jorden vel, saaat den er dyb og løs, efterat den er gjødet tilstrækkelig med Kompost eller paaført Gjødselvand eller Guano helst blandet med Vemmel. Naar saa Jorden er harvet med Tindhøv og vel jævnet, tager en Plogmand en let enhestes Plog, der er stillet saa dybt, som de største Planter's Rodder ere lange. Er Juren opkastet, maa de, der skulle lægge Planterne, være ved Haanden. Planterne lægges i 18 Tom. Afstand indbyrdes, og da Plogfurens ene Side er

noget skraa, bliver Planterne liggende med Roden ret ned, indtil Plogen atter vælter Jord til Roden. Det kan vel hende, at en enkelt Plante kan faa for meget Jord over sig, men derfor maa En følge Plogen, for at befri Hjertebladene idetmindste for Jord. Men Hovedbetingelsen er, at man ikke planter forinden Jorden ved Regn har erholdt den behørig Fugtighed, og man maa kun vælge saadanne Planter, som ere temmelig store og drevne paa fri Jord. Naar saa Jordstykket er besat, lader man det synke sammen af sig selv, og man vil om faa Dage finde, at Planterne alle have reist sig uden at en eneste er uddød. Begynder Ugræsset at vise sig, fjernes med Poteteslugeren frem og tilbage mellem Raderne. Det affkaarne Ugræs lader man ligge og henviisne. Herved løsnes Jorden om Planterne og de vore hurtigere. Naar derefter Planterne ere tilvorne, fjøres med Hyppeplogen. I det Hele behandles Planterne, som om det var Potetes, og det er en Selvfølge, at Ugræsset i Planteraderne maa bortskaffes ligesom ved Potetes.

De Fordele man opnaar ved denne Fremgangsmaade ere:

- 1) At det staar i Ens egen Magt at bestemme den passende Tid for Plantningen, thi Planten vokser paa sit Fødested, indtil den med Sikkerhed kan flyttes.
- 2) At Vanding, efter at Planten er sat paa en Tid da Jorden har faaet behørig Fugtighed, er overflødig ja endog saa skadelig; thi har man vant Planten til Vanding, maa man vedblive.
- 3) At man til Vægning af Planterne i Plogfuren kan benytte Børn, da dertil ikke fordres saamegen Omsoarg som Plantning med Binde.
- 4) Da Planterne ere store kan Jordlopperne ikke længer beskadige dem.
- 5) At det hele Arbejde bliver lettere og altsaa Omkostningerne mindre.
- 6) Ved den Bedækning, Plogen gjør mod Planten, dannes en Fure, hvori den ringeste Regn maa komme Planterne tilgode.
- 7) I Plogmand med 6 Børn, der lægge Planterne i Furen, behøve ¼ Dag forat lægge 8000 Planter.
- 8) Til sidst komme Planterne til at staa paa Rygge eller Drils som sædvanlig brugelig er for at Vandet kan faa Afløb fra Roden.

Af 8000 Planter, som i dette Aar vare lagte med Plog, er ikke 1 uddød, hvilket ogsaa var Tilfældet i forrige Aar med et mindre Parti, som var lagt paa samme Maade.

Om Turnipsdyrking.

Den sædvanlige Maade er at den gjødede og velbearbejdede Jord opkjøres ved Hvyppelogen i Nygge eller Drils og derpaa saaes Frøet paa Nyggene med en Haandsaamaffine, som tillige bedækker Frøet. Indtraffer snart Regn, kommer Frøet vel op, men er Veirret vedholdende tørt, udtørres Nyggene og Frøet saa stærkt, at der skal længere Tids Regn til, førend Frøet kan spire, hvilken sildig Spiren forsluker Høsten betydelig, og kan foranledige, at ved tidlig indtraadt Kulde man af Mangel paa Arbeidere ikke ser sig istand til at høste Rodderne.

Dette har foranlediget mig til at anvende følgende Maade.

Jorden behandles som sædvanlig, og har man Leilighed til at paaføre Gjødningsvand forinden Saaning, saa bliver man fri for Jordlopperne. Er Jorden jævnet ruller den let. Derefter optrækkes ved en Mærker med 1 Hest grunde, smale Furer. Mærkerens Labber staa i den Afstand, hvori man vil have Røderne følgende 18—20 Tmr. I disse Furer føres Saamaffinen, som udsaar og bedækker Frøet. Derpaa lader man Jordstykket ligge indtil Turnipsplanterne ere saa store, at de have faaet flere Blade, og er Ugræsset ogsaa kommet op, fjøres med Poteteskruemaskinen. Man lader saa Planterne vore til de omtrent ere 6 Tom, høie, men da er det Tid at bortsluge de overflødige Planter, saa at hver Plante erholder 9—10 Toms. Afstand. De oplugede Planter afgive et godt Grønsøder for Kreaturerne. Er dette fuldført, høres med Hvyppelogen som ved Potetes. Forat erholde en rig Høst er det nødvendigt at Røderne flere Gange renses for Ugræs.

Man indser lettelig, at naar Marken er jævn, saa kan den ikke udtørres saa stærkt, som naar den er opkastet i Nygge. Den flade Mark er ogsaa bekvemmere til at føre Saamaffinen paa end paa opdillet. Lugerensningen foretages bedst med Hest; og ved den paafølgende Hvypping løsnes Jorden og lægges i Nygger som sædvanlig.

Er man ikke i Besiddelse af en Saamaffine, kan man udsaa Frøet fra en Kasse med Kork, hvorigjennem er sat Enden af en tyk Gaasfjeder aaben i begge Ender. Da Frøet er lille og rundt løber det let igjennem Penneposen ved lidt Rystning af Kassen. For at bedække Frøet behøver man kun at trække en Granbuste over Furerne langsefter.

Man kan vistnok ogsaa plante Turnips ligesom Kaastrabi, men det er ikke fordelagtigt, da flere dø bort efter Plantningen. Turnipsfrøet skal desuden vore paa det Sted, hvor det først udsaaes, hvilket ikke er Tilfældet med Kaastrabi, som først maa saaes paa et Stykke Jord og siden udplantes paa et andet.

Erfaringer ved Tilberedelse af Surhø.

I Afstand nedpaffer man Græsset i Grave strax efter det er staaet og tildækker det med Jord, hvor-

paa det om Vinteren opgives paa Kreaturer. Det daarlige Høstveir i Aarene 1853 og 54 foranledigede, at man i 1855 ogsaa gjorde Forsøg med Surhø i det nordlige Lyffland.

Det første Forsøg gjordes i Slutningen af October 1855 med Græs af Gullerødder og af anden Rodfrugt sammen med stivt Enggræs, hvoraf det mulige Tab havde været ubetydeligt ved Forsøget, da Kreaturerne ikke ellers vilde spise det, og det ikke mere var muligt at faa det tørt. Forsøget lykkedes saa godt, at i 1856 nedlagdes 1500 Ctr Grønsøder af flere Slags. Da Alt baade ved Nedlægningen og Udtagningen veiedes med største Nøiagtighed, som man til bestemte Resultater, som meddeles fordi Metoden hidtil kun er lidet kjendt.

I Begyndelsen af Juni 1855 gravedes i Nærheden af Udhøene en firkantet Grav med lodrette Vægge, 42 Fod lang og 12 Fod bred og 4 Fod dyb. Jorden bestod af Græs med mellemliggende Lerlag men fuldkommen stikker for Grundvand. Den 10de Juni sloges Kløveren, ragedes sammen af Kvindfolk og fjortes strax til Gruben, hvor 2 Kvindfolk lastede den fra Vognen paa Bærebærere, som 2 Karle bragte paa en Vagt, hvor Vagten optog nedes. Derpaa lagdes det i Gruben. En Mand i Gruben udbredte Græsset i 1 Fods Høide paa samme Maade, som Gjødsel udbredes i en Drivbenk. Efter Udbredningen hjalp de fire nævnte Arbeidere ham at traakke Høet jævnt fast især rundt Væggene. Hermed fortsattes, til Graven var fuld saaledes, at Toppen fik Tagform, hvorpaa ogsaa denne tiltraampedes og tækkedes med den oplastede Jord.

For at Luften kan udelukkes og for tillige at sammepresse Grønsøderet saa fast som muligt, kan der aldrig tælkesfor tykt; 2—2½ Fod er den mindste Tykkelse. I denne Grube lagdes 695 Ctr. Kløver. Naar Gruben er tækket, behøver man kun hver Uge at tilbytte de Sprækker og Revner, som fremkomme ved at Mæsken synker. Aaret i Forveien blev Gruben flædt med Haln, 1—2 Tom. tykt og ligeledes tækkedes Toppen med Haln, men heraf opkom alene Skade, da Luften fra Halmpiberne drevs ind paa Foderet og forarsagede Mug. Kreatursalt blev ogsaa iblandet med 1 Ctr. paa 40 Læs. Men denne gang undlodes dette, da Surhøet ogsaa uden Salt ades med Begjærlighed af Kreaturerne og de tilmed ikke saa løse Tænder.

Den anden Grube fyldtes ligeledes, uden Salt, fra 20de—30te October lagvis med Blade af Rodfrugter, Spergel, anden Slæt Kløver og Græs. Bunden belagdes tyndt med affaldet Lov, hvormed ogsaa Foderet dækkedes ½ Tom. tykt, for derved at faa det om muligt aldeles rent fra Jord, naar det skulde bruges. Dgsaa indlagdes nogle Roer. I denne Grube nedpakkedes 814 Ctr.

Den første Grube med Kløver sank 1 Fod og aabnedes 16de Decb. Jorddækket var stærkt tilkroset. Selve Foderet befandtes paa Overfladen og langs Væggene ½ til 1 Tom. muggent og hist og her endog raadent men paa langt nær ikke i den Tilstand som ved Halndækningen Aaret forud. Ved Lerlagene var det aldeles friskt, og da der ikke Sand var raslet ud, gif ingen Del af Foderet tabt paa

disse Steder. Dette viste, at gennemslibrende Regn maatte ogsaa Luftens Indtrængning gennem Gruset men især en løsere Tiltrængning af Frygt for at bringe Grus fra Eidevæggen ind i Foderet vare Narfagerne til, at nævnte Del af Foderet blev bortskjæmt. Forat Regnet let og sikkert kan løse bort, vil iaar Taget blive tilspidset. Fodermassen var aldeles frisk og saa tet pakket, at den med skarpe Dre maatte hugges løs og lagvis rullés op. Dens Farve var mørk graagrøn ligesom Klover, hvorover man har gydt kogende Vand. Den havde ogsaa samme Fugtighed og Viskenhed. Blomsterne paa den gule Klover havde vedligeholdt sin skønne gule ligesom paa den hvide Klover sin hvide Farve. Lugten af Foderet er meget egen og stærk, saa den ved Givningen kendes over hele Hjøset. Smagen er behagelig syrlig, uden den bitre Bismag, som frisk Klover altid har. Tilmed bliver den mygere og finere. Af Frygt for at det optagne Foder skulde mugne afdeledes først kun 2 Fods Bredde og indtoges 30 Ctr. Behovet for 4 Dage, men da der ikke viste sig noget Spor til at det skulde skjæmmes, indtoges senere Foder for 8 Dage og tilsidst for 14 paa en Gang. En Vælte Foder som 3die Januari lagdes paa Høloftet ved et Trækul er endnu idag (20de Marts) fuldkomment godt og tørret uden Tegn til Mug, har tabt den skarpe Lugt samt antager den herligste Høduft og en klarere grøn Farve. Hvis det gjordes nødvendigt kunde man vist uden Fare tomme hele Gruben og opbevare Massen til at opfodre paa ethvert tørt Sted. Surhoet gaves til Faar, Kjør og Trækjører, spistes endog med Begjærlighed af alle og foretraktes nu af dem for almindeligt Hø, naar dette ikke er af bedste Slags. Faarene blive urolige, saasnart de kjende Lugten af Surhø, som bæres forbi dem; endog nogle Uger gamle Lam og Kaniner fortære de fine Smaablade paa indsyret Klover og Moekaal. Paa diende Moderkreaturer synes Surhoet at have en udmærket Virkning, og det passer mod Formodning og naattet dets Fugtighed endog for syge Faar, medens to allerede af Sygdom haardt angrebne Faar hidtil, befindende sig meget vel derved og den indre Dienhud faar tilbage sin røde Farve. Paa Kjøernes Melkaffondring virkede det fortræffeligt, idet Melken tiltog og gav et særdeles fint, gult Smør, saasnart Fodring med Surhø begyndte. Til Kjøerne hattes Foderet og gives med Klid i Drifken. Naaret forud, da Høet var indlagt med Salt, havde alle Kreaturer stærk Længsel efter Vand, iaar mærkes større Tørst efterat Surhoet er fortæret og saa hos Dyrerne, hvorimod Faarene ikke drikke mere men heller ikke mindre end under Tørfodring. Muligt kommer dette af at Faarene kun tilstaaes $\frac{3}{4}$ T pr. Stykke hvorimod en Dre faar 15 T om Dagen. Foderets Fugtighed slukker saaledes ikke Tørsten men snarere beforder den. Af de 695 Ctr. grøn Klover erholdtes 566 Ctr. fuldkomment godt Surhø og 49 Ctr. mindre godt, hvilket opgaves paa Faar Altsaa var Tabet 80 Ctr. Lægges hertil det Foder som vragedes af Faarene saa blev hele Tabet $\frac{2}{15}$, men dette Tab erstattes fuldkomment ved Surhøets højere Foderværdi.

Den anden Grube aabnedes 25de Febr. og sand-

tes Lovet at have gjort meget god Tjeneste, saa at Foderet under det tynde Lovlag var aldeles uskadt og uden ringeste Spor af Mug. Men Sidehøet var ogsaa her bortskjæmt til en Fingers Bredde og kunde kun fortæres af Faar. Massen i sin Helhed havde mærkeligen sammenkræst sig og var saa tung, at en Vælte Foder paa 3 Fods Længde og 2 Fods Gjennemnit veiede over 2 Ctr.

Græsset havde faaet gulgrøn Farve. Bedst havde Spergelen holdt sig; den havde næsten sin naturlige Farve, og fandtes en Mængde sorte, modne Fro i Frohusene uden at dette var bleven bemærket ved Nedgravningen. Spirekraften syntes dog dette Fro at have tabt, da Fro saact for 3 Uger siden dels i Drivbank dels i Blomsterkrukker endnu ikke har udviklet sig. Spirekraften er formentlig gaaet tabt i den stærke Hede. Den højeste Varmegrad kan vistnok ikke opgives, men allerede 24 Timer efter Nedlægningen observeredes 48° R. Kloverhøen, hvoraf lykkeligvis kun en mindre Del indsyredes, var muggen næsten tværs igjennem. Narfagen her til var nok den, at Kloverhøen var meget kort og daarlig og en Trediedel af dens Masse bestod af Havrestangler. Ved disse er formegen Luft kommen ind i Laget og naturligvis maatte der da danne sig Mug. Frødig Kloverhø, som ikke er slaaet saa nær, at megen Halmsulf følger med, skal mere sjelden lide af Mug; forøvrigt spistes ogsaa dette Foder uden Skade af Faarene; de vragede alene Halmsstubben. Mod Formodning var Halmen ikke bleven myg af Opredningen i den fugtige Klover.

Muggen indskrænkede sig alene til Kloverlaget og lod den ovenpaaliggende Spergel aldeles uskadt. De indlagte Rødder vare bleve fladtrykte og seige; indvendig havde de sin naturlige høirode Farve og smagte næsten som Røddeder nedlagte i Gidde. Hvor stort Vægttabet bliver i denne Grube, vides endnu ikke, da Gruben sandsynligvis først bliver udtømt i Mai, men den bliver dog langt betydeligere end i Klovergruben, da Røddene, som indeholde saa meget Vand, synes at have bortdunstet dette saa at Jordbækket er aldeles mygt af Fugtighed.

Forfatterens Mening om Surhø er efter hans Erfaring denne.

Den fornemste Fordel ved at tilberede Hø paa denne Maade bestaar deri, at alt Grønfoder især grøn Klover, grøn Lupin, Esparsset og Luzern silket kan høstes. Hvor ofte maa ikke den skjønneste Grønkløver efterat have taget Skade under Indhøstningen bruges til Stro, og hvilken Mængde af de fine Blade altsaa det bedste af Foderet gaar ikke tabt paa Marken, naar det tørres til Hø. Hvor besværlig er det ikke at faa grøn Lupin tør! Indsyret ades den gjerne af Faarene, da den i Gruben har tabt sin bitre Smag. Selv det daarligste Veirligt indvirker ikke forstyrrende paa Surhøets Tilberedning; thi endog det Foder, som er slaaet og nedlagt under Regn, har holdt sig godt. Det værste Lag er hindret fra at bortskjæmmes ved Tildækningen med Lov og Sidelagene maa man søge at beskytte derved, at Væggene ikke gjøres lodrette men skraa som Væggene paa Diger, hvorved Foderet lader sig fastere sammentræppe og stærkere pakkes ved Synkningen. Støde vi iaar ikke paa uventede

Sindringer ved denne Tilberedningsmaade, ville vi belægge Siderne med Stenstifter. Tilsmøres Fugerne med god Kalk eller Sement saa tro vi, at ikke noget skal forderves.

En anden Fordel af Fodring med Surho er den forøgede Mælkeafkastning og Smørrets Hjonne, fine Smag og sommergule Farve, hvilken sidste om Vinteren kun kan erholdes ved at farve det.

Dgfaa maa det tages i Betragtning at man ofte trænger alle Arbeidsfolk til Høis Afslæsning og Pakning i Laderne, medens det bedste Forveir gaar, uden at anvendes paa Engen. Ved nærværende Metode palle 5 Personer Grønkløveren. Hele den øvrige Arbeidsstyrke, Paalæsferne undtagne, kan anvendes paa Engen; eller ogsaa fjører man kun til Kl. 9 Morges eller udover Aftenen fra Kl. 4 og benytter Styrken den varme Del af Dagen til at bjerge almindeligt Hø.

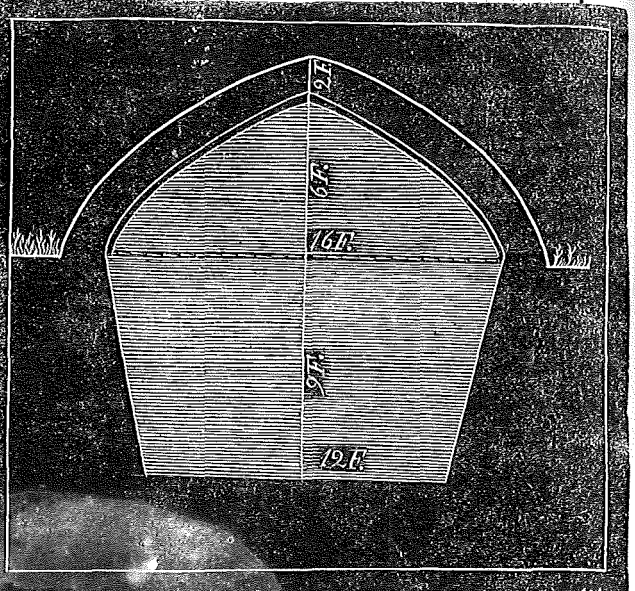
Tre Ctr. Surho er omtrent lige med 1 Ctr. Torho, og begges Indhøstning kommer omtrent paa det samme; men i det følgende skal vises, at 3 Ctr. Surho maa kunne tilberedes $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ billigere end 1 Ctr. Torho.

Gravningen af Gruben er ikke iberegnet i Omkostningerne ligesaa lidt som man ved Beredningen af almindeligt Hø kan tage Ladernes Kostende i Betragtning. Indførselen er vistnok 3—4 Gange større end det tørre Hø, men saa kan man igjen begynde tidligt medens Duggen ligger og uafbrudt vedblive uanset indtræffende Regn, og i det Hele indrette den hele Beregning efter Tid og Omstændigheder uden Hensyn paa Veirslaget.

Engho bør tages tørt, især for Hestenes Skyld, da disse kun meget hungrige tage fat paa Surho. Dernæst bør ogsaa Fækreaturerne have afveklende Foderstoffer. Men indtræffer vedvarende daarligt Veir, bør alt Græs indhyses, og anden Slaat om muligt beredes til Hø for Hestene. Frygten for løse Tænder hos Kreaturerne har i Aar vist sig ugrundet. Dyrerne som faa Surhøet ublandet have dog beholdt faste Tænder. Befrygter man i Surhøet at give formeget vaadt Foder, kan man give det som Pakfælle sammen med 2 Dele Halm, hvilken Blanding er særdeles god. Forresten holde Kløver, Spærgel og Græs slet ikke synderlig Fugtighed; kun af Røbladene kan man præsse Vædske med Haanden. For at undersøge hvormeget tørt Foder 1 Ctr fugtig Kloverhø gav, torredes i Dvn 1 Ctr. til fuldkommeneste Sprodhed. Det gav 27 $\frac{1}{2}$ Torfoder, der ogsaa, men dog ikke saa begjærligen, spistes af Kreaturerne. Dette Hø var langt tørrere end almindeligt tørret Hø. — Det forisener at anmærkes, at i den første Kløverbøges Sidevægter fandtes i Gruset en saadan Mængde smaa lysgul Mark, at Hønsene fodredes med dem. Paa Fodermaasens Øverside, hvor den var bedæret, fandtes ogsaa enkelte, men i det friske Foder kunde ingen opdages, ligesaa lidt som i eller paa den om Høsten fyldte Grube, ihvorvel de laa ved Siden af hinanden. Ved at lægges i Vand udviklede sig af Marken smaa rødbrune Pupper og deraf igjen smaa Fluer. Eggene have formodentlig allerede været tilfæde paa Kløverbøbladene, udviklet sig ved Varmen i Gruben, men

paa Grund af den stigende Hede truffet sig hen til Gruset.

Angaaende Gruber for Surho, maa de være frostfrie og graves saa dybt som det for Bundvand gaar an.

Det er forøvrigt aldeles ligegyldigt hvor dybt Grønforderet ligger, men da den største Del af Arbeidet bestaar i 2 Føds Jordbedækning, bør Ødersiderne over Jorden indfrænktes mest muligt. Den her fremstillede Grube vil være hensigtsmæssig. Bundenens Bredde er 12 Fod, den øvre Bredde 16, Dybden 9. Siden nedpakkes Foderet tagformigt over Jorden. Kløveren synker omkring 2 Fod. Røblade endog 3—4 Fod.

12 Fod lang rummer en saadan Grube omkring 1100 Ctr. Grønfordere. Forresten kan den graves større eller mindre efter Behovet. Jordpaakastningen vil koste 3—4 Gange mere end en Potetesgrubens Dækning af samme Størrelse. Grunde Gruber lønne sig derfor ikke, hvorimod det alene paa her anførte Maade er muligt at tilberede Surho billigere end Hø ved Tørring.

(Af svensk Tidning for Landtusholdning).

Christiania Kornpriser.

indenlandsk

Hvede, $3\frac{1}{2}$ à $5\frac{1}{2}$ Spd. intet solgt.

Rug, 0 0 intet solgt.

Byg, 15 $\frac{1}{2}$ à 18 $\frac{1}{2}$.

Harre, 9 $\frac{1}{2}$ à 11 $\frac{1}{2}$.

udenlandsk

Rug østersøist 210—212 Pd. $4\frac{1}{2}$ à $4\frac{3}{4}$ Spd.

Rug dansk 202—204 Pd. 4 Spd.

Byg dansk 186—188 Pd. 19 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ à 4 Spd.

Hvede dansk 208—212 Pd. $6\frac{1}{2}$ à 7 Spd.

Erter dansk 4 Spd. 72 $\frac{1}{2}$.

do. østersøiske 6 Spd.

Tilgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.